

Κείμενο Εργασίας

Η Πορεία της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής **και το Μέλλον της μετά το 2013**

Σε όλη τη διάρκεια της πενήντάχρονης πορείας της η ΚΑΠ αποτέλεσε έναν από τους πιο σημαντικούς τομείς πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθορίζοντας το σύνολο των κανόνων και μηχανισμών, που ρυθμίζουν την παραγωγή, το εμπόριο και την επεξεργασία των γεωργικών προϊόντων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Γενικότερα, βασίστηκε πάνω στις αρχές της ενιαίας αγοράς των γεωργικών προϊόντων, της κοινοτικής προτίμησης και της χρηματοδοτικής αλληλεγγύης. Η ΚΑΠ στη πορεία της υπέστη αρκετές μεταρρυθμίσεις και εξελίχθηκε ώστε να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της κοινωνίας.

1960 : Εγκαινιάζεται η «κοινή αγροτική πολιτική» της ΕΕ, χάρη στην οποία τα κράτη μέλη ελέγχουν από κοινού την παραγωγή των τροφίμων. Οι θεσμικές τιμές των γεωργικών προϊόντων καθορίζονται ενιαίες σε όλες τις χώρες και μάλιστα σε επίπεδο πολλαπλάσιο από τις διεθνείς τιμές στα ίδια προϊόντα.. Σχετικά σύντομα, μέσα σε μια 15ετία, εμφανίστηκε η ανεπιθύμητη παράπλευρη συνέπεια αυτής της πολιτικής που ήταν η υπερβολική παραγωγή, που κατέληγε σε βουνά πλεονασμάτων. Από τη δεκαετία του 1990, οι προτεραιότητες είναι να εξαλειφθούν αυτά τα πλεονάσματα και να βελτιωθεί η ποιότητα των τροφίμων.

Στο μεταξύ, στις 21 Δεκεμβρίου 1968, ο Sicco Mansholt (Επίτροπος για τη γεωργία), υπέβαλε ένα υπόμνημα στο Συμβούλιο των υπουργών σχετικά με τη γεωργική μεταρρύθμιση στην τότε Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Αυτό το μακροπρόθεσμο σχέδιο, επίσης γνωστό ως γεωργικό πρόγραμμα «1980»

έθεσε τα θεμέλια για μια διαρθρωτική διάσταση της πολιτικής για την ευρωπαϊκή γεωργία.

Το σχέδιο Mansholt ήταν ιδέα της δεκαετίας του '60 και έθεσε τα όρια σε μια πολιτική στήριξης τιμών και αγοράς, ενώ επεδίωξε να απομακρυνθεί τους μη παραγωγικούς μικρούς αγρότες από την εκμετάλλευση ώστε να παγιώσει τύπους καλλιέργειας σε μεγαλύτερη, αποδοτικότερη και περισσότερο βιομηχανοποιημένη κλίμακα. Τελικά το σχέδιο Mansholt κρίθηκε αποτυχημένο.

Η δεκαετία του '80 ήταν η δεκαετία που είδε τις πρώτες αληθινές μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ, που προανήγγειλαν την περαιτέρω ανάπτυξη από το 1992 και μετά.

Οι βασικές μεταρρυθμίσεις της ΚΑΠ ήταν τέσσερις (4) μέσα σε σαράντα χρόνια, μετατρέποντας σταδιακά το σύστημα στήριξης των τιμών σε σύστημα στήριξης των εισοδημάτων.

1992: Το 1992 η μεταρρύθμιση MacSharry απετέλεσε σημείο καμπής στην ιστορία της ΚΑΠ. Οι τιμές στήριξης της αγοράς μειώνονται και δίνεται αντισταθμιστική πληρωμή ανά εκτάριο ή ανά κεφαλή ζώου . Οι πληρωμές αυτές αποτελούν μια πρώτη μορφή άμεσων ενισχύσεων στον παραγωγό αλλά είναι συνδεδεμένες με το είδος της παραγωγής. Ισχύουν μόνο για ορισμένα προϊόντα (σιτηρά, πρωτεΐνούχα, ελαιούχα, βόειο και σε μικρότερο βαθμό αιγοπρόβατα και καπνό). Έτσι η δημοσιονομική εξέλιξη της ΚΑΠ ήταν ιδιαίτερα πειθαρχημένη. Το ανώτατο όριο του κοινοτικού προϋπολογισμού από το 0,8% αυξήθηκε στο 1% και έφθασε το 1,24% του κοινοτικού ΑΕΠ. Επιπλέον, εισάγονται τα συνοδευτικά μέτρα (αγροπεριβαλλοντικά, αναδάσωση, πρόωρη υνταξιοδότηση) με στόχο να συμπληρώσουν τα μέτρα αγοράς. Δίνεται έμφαση στην περιβαλλοντική διάσταση της γεωργίας, στην ποιότητα των γεωργικών προϊόντων και στην ασφάλεια τροφίμων.

2000-Agenda 2000: Με την Agenda 2000 εισάγεται ο 2ος Πυλώνας της ΚΑΠ που περιλαμβάνει μέτρα πολιτικής για την Ανάπτυξη της Υπαιθρου. Αυξάνονται τα κοινωνικο-διαρθρωτικά, και περιβαλλοντικά

συνοδευτικά μέτρα. Αυξάνεται περαιτέρω ο προσανατολισμός προς την αγορά (Μείωση των θεσμικών τιμών αγοράς, ώστε να πλησιάσουν περαιτέρω τις διεθνείς τιμές).

Μερική αντιστάθμιση της απώλειας εισοδήματος με άμεσες ενισχύσεις και προαιρετική εισαγωγή της πολλαπλής συμμόρφωσης από τα Κράτη Μέλη (ΚΜ) ως προϋπόθεσης για καταβολή των ενισχύσεων. Δυνατότητα επιλογής διαφοροποίησης για χρηματοδότηση μέτρων ανάπτυξης της υπαίθρου

Πρόβλεψη εξαετούς δημοσιονομικού πλαισίου.

2003: Πρόκειται για την πλέον φιλόδοξη μεταρρύθμιση μέχρι σήμερα.

Η μεταρρύθμιση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής του 2003 (με άξονα το οριζόντιο καν.1782/03 που σήμερα έχει αντικατασταθεί) σηματοδότησε μια νέα φάση στις ενισχύσεις για την στήριξη του εισοδήματος των γεωργών, εισάγοντας την έννοια της Ενιαίας Αποδεσμευμένης Ενίσχυσης στον Α' πυλώνα της Κ.Α.Π. και ενισχύοντας τον Β' πυλώνα με μεταφορά πόρων από τον Α' πυλώνα.

Τους βασικούς στόχους της μεταρρύθμισης αυτής αποτέλεσαν :

Η σύνδεση της ευρωπαϊκής γεωργίας με τις διεθνείς αγορές (προσανατολισμός της αγοράς),

Η προετοιμασία της διεύρυνσης της ΕΕ προς 10 νέα κράτη-μέλη,

Η ικανοποίηση των νέων αναγκών των πολιτών για προστασία του περιβάλλοντος, ποιότητα προϊόντων και ασφάλεια τροφίμων,

Η μεγαλύτερη συμβατότητα της ΚΑΠ με τις απαιτήσεις τρίτων χωρών (ΠΟΕ, Γύρος Ντόχα)

Η μεταρρύθμιση αυτή εισήγαγε τις παρακάτω βασικές αρχές:

Διασφαλίζεται η χρηματοδότηση της ΚΑΠ και των αγροτικών επιδοτήσεων μέχρι το 2013.

Ευελιξία στα ΚΜ για τη διαχείριση της ΚΑΠ. Παρέχεται η δυνατότητα μερικής ή ολικής αποσύνδεσης των ενισχύσεων από την παραγωγή, η εισαγωγή Ενιαίας αποσυνδεδεμένης Ενίσχυσης, η επίλογή ιστορικού, περιφερειακού ή υβριδικού μοντέλου .

Ενιαία Ενίσχυση με αποσύνδεση των ενισχύσεων από την παραγωγή (προσανατολισμός στην αγορά, μείωση στρεβλώσεων). Η Ενιαία Ενίσχυση υπολογίζεται βάσει ιστορικών κριτηρίων και εξασφαλίζει εισοδηματική σταθερότητα. Υποδιαιρείται σε ατομικά δικαιώματα. Το ατομικό δικαίωμα ενίσχυσης αποτελεί την ενίσχυση που θα εισπράττει ο παραγωγός ανά εκτάριο γης. Η αξία του υπολογίζεται διαιρώντας το συνολικό ποσό ενίσχυσης που έλαβε ο παραγωγός τα έτη 2000, 2001 και 2002 με τον μέσο όρο της έκτασης που χρησιμοποιήθηκε κατά την συγκεκριμένη τριετία (2000-2002) για την είσπραξη των συγκεκριμένων ενισχύσεων.

Πολλαπλή συμμόρφωση. Επίσης βασικό στοιχείο της μεταρρύθμισης αποτέλεσε η σύνδεση της καταβολής των ενισχύσεων με τη υποχρέωση των παραγωγών να τηρούν τις οδηγίες και τους κανονισμούς για την προστασία του περιβάλλοντος, τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων, καθώς και να ακολουθούν τις ορθές γεωργικές και περιβαλλοντικές πρακτικές με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος.

Εθνικό απόθεμα δικαιωμάτων. Το εθνικό απόθεμα συνίσταται σε παρακράτηση ποσοστού έως 3% του συνολικού αριθμού των δικαιωμάτων αναλογικά από κάθε παραγωγό και θα χρησιμοποιείται για την παροχή δικαιωμάτων σε νέους αγρότες που αρχίζουν τη γεωργική δραστηριότητα από το 2002 και μετά.

Διαφοροποίηση. Οι ενισχύσεις μειώνονται κατά 3% το 2005, 4% το 2006 και 5% από το 2007. Οι εξεικονομούμενοι πόροι παραμένουν στο ίδιο κράτος μέλος και χρηματοδοτούν προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης.

Δημοσιονομική πειθαρχία (2007/2013): Ο προϋπολογισμός που διατίθεται για τον 1^ο Πυλώνα της ΚΑΠ "παγώνει". Επιβάλλονται ετήσιες οροφές στις δαπάνες. Τυχόν υπέρβαση οδηγεί σε γραμμική μείωση της υφιστάμενης ενίσχυσης.

Σταδιακή επέκταση της μεταρρύθμισης σε επιμέρους τομείς (ΚΟΑ-Κοινή Οργάνωση Αγοράς)

Το νέο πλαίσιο εξασφαλίζει συμβατότητα με τον ΠΟΕ (πράσινο κουτί).

2008: Διαγνωστικός Έλεγχος της ΚΑΠ (Health check)

Με την πολιτική συμφωνία που επετεύχθη τον Νοέμβριο 2008 για τον «Έλεγχο Υγείας» η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε ως στόχο τη βελτίωση της λειτουργίας και τον περαιτέρω εκσυγχρονισμό της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, καθώς και την προσαρμογή της στις νέες προκλήσεις και δυνατότητες που παρουσιάζονται μετά το 2009 στην ΕΕ των 27 κρατών μελών

Οι προτάσεις της Επιτροπής κινήθηκαν σε τρεις βασικούς άξονες:

- Με ποιο τρόπο η ενιαία αποδεσμευμένη ενίσχυση θα γίνει περισσότερο αποτελεσματική, αποδοτική και απλή.
- Πώς θα βελτιωθεί ο προσανατολισμός των αγροτικών προϊόντων στην αγορά, λαμβανομένης υπόψη της παγκοσμιοποίησης και πώς θα διαχειριστούμε τις νέες προκλήσεις.
- Πώς θα αντιμετωπιστούν οι μεγάλες προκλήσεις από τις κλιματικές αλλαγές μέχρι τα βιοκαύσιμα και τη διαχείριση των υδάτινων πόρων.

Οι βασικές αλλαγές στο πλαίσιο αυτής της μεταρρύθμισης αφορούν στα παρακάτω σημεία:

Υποχρεωτική Διαφοροποίηση

Η υποχρεωτική διαφοροποίηση αυξάνεται σταδιακά μέχρι το 2012 κατά 5%, πέραν του 5% που εφαρμόζεται ήδη σύμφωνα τον κανονισμό 1782/03. Η σταδιακή διαφοροποίηση που προστίθεται στην βασική και η οποία αφορά τις εκμεταλλεύσεις που λαμβάνουν άμεσες ενισχύσεις μεγαλύτερες των 300.00€ αυξάνεται κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες επιπλέον (+4%).

Αγροτική Ανάπτυξη/ Νέες προκλήσεις δημοσιονομική περίοδος 2007-2013

Οι πιστώσεις που μεταφέρονται στον Β' πυλώνα, λόγω εφαρμογής της επιπλέον υποχρεωτικής διαφοροποίησης προορίζονται για τις νέες προκλήσεις (κλιματική αλλαγή, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, διαχείριση υδάτων, βιοποικιλότητα) και για συνοδευτικά μέτρα στον τομέα του γάλακτος και προγράμματα για την καινοτομία στον τομέα των νέων προκλήσεων.

Ενιαία Αποσυνδεδεμένη Ενίσχυση

Τα ελάχιστα όρια για την καταβολή των άμεσων ενισχύσεων για την χώρα μας καθορίστηκαν σε 100€ ή σε 0,4 Ha.

Δίνεται η δυνατότητα στα κράτη μέλη που έχουν επιλέξει ιστορικό μοντέλο στην κατανομή των δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης να προβούν σε ανακατανομή της αξίας των δικαιωμάτων σε επίπεδο χώρας ή γεωγραφικής περιφέρειας εντός τριών ετών βάσει αντικειμενικών και μη διακριτών κριτηρίων.

Πολλαπλή Συμμόρφωση

Οι πρόσθετες απαιτήσεις για την τήρηση των προτύπων για την καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση των εκτάσεων εφαρμόζονται από 1^{ης} -1-2010

Ειδικές ενισχύσεις - Άρθρο 68

Δίδεται η δυνατότητα για δεσμευμένες ενισχύσεις με την παραγωγή μέσω παρακράτησης έως 10% του ανωτάτου εθνικού ορίου για οριζόντια προγράμματα.

Από το συνολικό ποσό, ποσοστό έως 3,5% του ανωτάτου εθνικού ορίου μπορεί να προορίζεται για τομεακά προγράμματα ήτοι: α) προγράμματα βελτίωσης ποιότητας και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων καθώς και προστασία και αναβάθμιση του περιβάλλοντος, β) ενισχύσεις στις περιοχές που θα πληγούν από την κατάργηση των γαλ/κών ποσοτώσεων, γ) περιοχές που θα πληγούν από την περαιτέρω αποδέσμευση στον τομέα του ρυζιού και δ) για το ταμείο αλληλοβοήθειας για τις ασθένειες των ζώων και των φυτών και τα περιβαλλοντικά ατυχήματα.

Τα παρακρατηθέντα ποσά μπορεί να χρησιμοποιηθούν για τη χορήγηση επιπλέον δικαιωμάτων ενίσχυσης στις περιοχές που είναι αντικείμενο προγραμμάτων αναδιάρθρωσης ή/και ανάπτυξης.

Περαιτέρω αποδέσμευση ενισχύσεων.

Αποδεσμεύονται σταδιακά όσες ενισχύσεις παραμένουν δεσμευμένες (αποξηραμένες ζωοτροφές, άμυλο πατάτας, λίνος και κάνναβις, από 1^{ης} -1-2010 οι ενισχύσεις για τις αροτραιες καλλιέργειες, σκληρό στάρι,

ελαιόλαδο, λυκίσκο και από 1^{ης} -1-2012 οι δεσμευμένες ενισχύσεις για βόειο και μοσχαρίσιο κρέας, ρύζι, καρπούς με κέλυφος, σπόρους σποράς, πρωτεϊνούχα και άμυλο πατάτας).

Μέτρα αγοράς. Πριν το 1992, πάνω από το 90% όλων των γεωργικών δαπανών της ΕΕ πήγαινε στους μηχανισμούς στήριξης αγοράς, συμπεριλαμβανομένων των εξαγωγικών επιδοτήσεων. Το 2008, αυτό το ποσοστό έπεσε στο 10% του προϋπολογισμού της ΚΑΠ.

2010: Έναρξη διαλόγου για το μέλλον της ΚΑΠ μετά το 2013 - Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική που ξεκίνησε το 2003 και ολοκληρώθηκε με τον «Έλεγχο Υγείας» (Health check-2009) πρόκειται να μεταρρυθμιστεί έως το 2013. Στην Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία δημοσιεύθηκε στις 18.11.2010 περιλαμβάνονται θέματα τα οποία είναι ιδιαίτερου ενδιαφέροντος για την χώρα μας, με αλλαγές μείζονος σημασίας στις επιμέρους πολιτικές που εφαρμόστηκαν τα τελευταία χρόνια.

Η συζήτηση άρχισε ουσιαστικά το 2008, με τη διαβούλευση για τις πολιτικές που θα χρηματοδοτεί μετά το 2013 ο κοινοτικός προϋπολογισμός. Στη διαβούλευση αυτή, οι δαπάνες της ΚΑΠ αποτέλεσαν αντικείμενο έντονης κριτικής, σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να στοιχειοθετείται η προστιθέμενη αξία της για να δικαιολογείται στο εξής η δημόσια δαπάνη που συνεπάγεται η εφαρμογή της.

Στη συνέχεια και μετά τις πρώτες αντιδράσεις (2010) η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου να διαμορφώσει την ανακοίνωση προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή και Κοινωνική Επιτροπή, κάλεσε όλους τους ενδιαφερόμενους πολίτες και οργανισμούς της ΕΕ σε δημόσιο διάλογο για το μέλλον της ΚΑΠ, τις αρχές και τους στόχους της.

Στις 12 Απριλίου 2010 άνοιξε ο δημόσιος διάλογος με πρόσκληση προς όλους τους Ευρωπαίους πολίτες και τις Οργανώσεις να πάρουν μέρος στη

διαβούλευση για το μέλλον της ΚΑΠ και τον επαναπροσδιορισμό της . Ο διάλογος αυτός ήταν ανοιχτός μέχρι 11/6 και εστάλησαν 5.700 απαντήσεις.

Η συμμετοχή ξεπέρασε κάθε προσδοκία και κατέδειξε ότι πάνω από το 90% των ευρωπαίων πολιτών θεωρούν **ότι η γεωργία είναι σημαντική για το μέλλον και ότι η ΚΑΠ πρέπει να παραμείνει μια ισχυρή κοινή πολιτική που θα οικοδομείται γύρω από τους δύο πυλώνες της .**

Επίσης πάνω από το 90% των Ευρωπαίων επιθυμούν η γεωργία να τους παρέχει ασφαλή, υγιή και καλής ποιότητας τρόφιμα, να προστατεύει τα τοπία και να συμβάλλει στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Η ΚΑΠ ως η πιο ολοκληρωμένη από τις πολιτικές της Ε.Ε., έρχεται αντιμέτωπη σήμερα με ένα σύνολο προκλήσεων οι οποίες καλούν σε στρατηγικές επιλογές για το μακροπρόθεσμο μέλλον της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών και επιβεβαιώθηκε ότι σήμερα όπως οι συνθήκες διαμορφώθηκαν συγκεντρώνει το ενδιαφέρον της κοινωνίας.

Σύμφωνα με την Ανακοίνωση, η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ πρέπει να συνεχίσει να προωθεί τη μεγαλύτερη ανταγωνιστικότητα, την αποδοτικότερη χρήση των πόρων των φορολογουμένων και να εφαρμόζει αποτελεσματικότερη δημόσια πολιτική σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων, το περιβάλλον, την αλλαγή του κλίματος και την κοινωνική και εδαφική ισορροπία.

Για να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί, η μελλοντική ΚΑΠ πρέπει να είναι πιο πράσινη και πιο δίκαια κατανομημένη όσον αφορά στον πρώτο πυλώνα και να εστιάζει περισσότερο στην ανταγωνιστικότητα, στην καινοτομία, στην αλλαγή του κλίματος και στο περιβάλλον όσον αφορά τον δεύτερο πυλώνα.

Οι κύριοι στόχοι της ΚΑΠ που καθορίζονται στη Συνθήκη της Ρώμης παραμένουν οι ίδιοι επί σειρά ετών, όμως η πορεία της μεταρρύθμισης από τις αρχές της δεκαετίας του '90 έχει οδηγήσει σε μία απολύτως νέα πολιτική δομή.

Γιατί χρειαζόμαστε μια μεταρρύθμιση;

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική έχει εξελιχθεί αλλά οι περαιτέρω αλλαγές είναι απαραίτητες για να ανταποκριθούμε στις νέες αυτές προκλήσεις και ειδικότερα:

- Να αντιμετωπίσει τις αυξανόμενες ανησυχίες σχετικά με την ασφάλεια των τροφίμων σε Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.
- Να ενισχύσει τη βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων όπως το νερό, τη βιοποικιλότητα και το έδαφος,
- Να αντιμετωπίσει τόσο την αυξανόμενη πίεση στις συνθήκες της γεωργικής παραγωγής που προκαλούνται από τις τρέχουσες κλιματικές αλλαγές όσο και την ανάγκη για τους αγρότες να μειώσουν το μερίδιο ευθύνης τους στην αλλαγή του κλίματος,
- Να παραμείνει ανταγωνιστική σε έναν κόσμο που χαρακτηρίζεται από την αύξηση της παγκοσμιοποίησης, την αυξανόμενη αστάθεια των τιμών διατηρώντας τη αγροτική παραγωγή σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση,
- Να κάνει καλή χρήση της ποικιλομορφίας των αγροτικών δομών και των συστημάτων παραγωγής της ΕΕ, οι οποίες έχουν αυξηθεί μετά από τη διεύρυνση της ΕΕ, διατηρώντας τον κοινωνικό, περιφερειακό και δομικό της ρόλο,
- Να ενισχύσει την εδαφική και κοινωνική συνοχή των αγροτικών περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυρίως μέσω της προώθησης της απασχόλησης,
- να καταστήσει την στήριξη της ΚΑΠ πιο δίκαιης και ισορροπημένης μεταξύ των κρατών μελών και των αγροτών και να απευθύνεται στους ενεργούς αγρότες.

Με την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων, η ΚΑΠ θα συμβάλει επίσης στη στρατηγική της ΕΕ το 2020 μέσα από **την έξυπνη ανάπτυξη, τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς.**

Στόχοι της Μελλοντικής ΚΑΠ

Τρεις είναι οι στόχοι της μελλοντικής ΚΑΠ:

Η βιώσιμη παραγωγή προϊόντων για να συμβάλλει στις προσόδους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και να περιορίσει την μεταβλητότητά τους, να βελτιώσει την ανταγωνιστικότητα του αγροτικού τομέα και να αντισταθμίσει τα προβλήματα παραγωγής στις περιοχές με ειδικά μειονεκτήματα προς αποφυγή της εγκατάλειψης.

Η βιώσιμη διαχείριση των φυσικών πόρων για να εγγυηθεί βιώσιμες πρακτικές παραγωγής και να εξασφαλίσει περιβαλλοντικά δημόσια αγαθά, να ενθαρρύνει την πράσινη παραγωγή μέσω της καινοτομίας που απαιτεί νέες τεχνολογίες, νέα προϊόντα και νέες διαδικασίες παραγωγής και να ακολουθήσει τις ενέργειες μετριασμού αλλαγής κλίματος .

Η Ισορροπημένη περιφερειακή ανάπτυξη για να στηρίξει την αγροτική απασχόληση και διατήρηση της κοινωνικής δομής των αγροτικών περιοχών, να βελτιώσει την αγροτική οικονομία και να προωθήσει τη διαφοροποίηση για να επιτρέψει στους τοπικούς φορείς να απελευθερώσουν το δυναμικό τους, να καταστήσει δυνατή τη διαρθρωτική ποικιλομορφία στα συστήματα καλλιέργειας και να βελτιώσει τις συνθήκες στα μικρά αγροκτήματα ώστε να αναπτυχθούν οι τοπικές αγορές.

Προσανατολισμός της μεταρρύθμισης

Το μελλοντικό σχέδιο πρέπει να βασίζεται στη δομή των δύο Πυλώνων, όπως η συντριπτική άποψη εκφράστηκε στη δημόσια συζήτηση και και η οποία σαφώς ευνοείται από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Στο σύστημα των άμεσων πληρωμών πρέπει να γίνουν οι απαραίτητες προσαρμογές σχετικά με την ανακατανομή, τον επανασχεδιασμό και την καλύτερη στοχοθέτηση της στήριξης με μεταβατική περίοδο προσαρμογής. Τα κριτήρια της ανακατανομής πρέπει να είναι και οικονομικά και περιβαλλοντικά.

Μια προσέγγιση θα μπορούσε να είναι ένα σύστημα που περιορίζει τα κέρδη ή τις απώλειες των κ-μ με την εγγύηση ότι όλοι οι αγρότες λαμβάνουν κατά μέσο όρο ένα ελάχιστο ποσοστό του μέσου κοινοτικού επιπέδου άμεσων πληρωμών.

Άμεσες ενισχύσεις

Το μέλλον των άμεσων ενισχύσεων θα μπορούσε να βασιστεί στις ακόλουθες αρχές όπως ήταν και η πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου:

- Βασική εισοδηματική στήριξη (δικαιώματα ενίσχυσης) μέσω της χορήγησης μιας βασικής αποσυνδεδεμένης άμεσης ενίσχυσης που θα παρέχει ένα ομοιόμορφο επίπεδο υποχρεωτικής στήριξης σε όλους τους αγρότες σε ένα κ-μ ή σε μία περιοχή, με υποχρεώσεις πολλαπλής συμμόρφωσης . Προτείνεται να τεθεί ανώτατο πλαφόν για τις μεγάλες εκμεταλλεύσεις. Για την κατανομή των κονδυλίων στην πρόταση αυτή είναι μάλλον βέβαιο ότι θα μετρήσουν οι διαθέσιμες επιλέξιμες εκτάσεις της χώρας. Συνεπώς προς εξοικονόμηση της μέγιστης ωφέλειας πρέπει να γίνει καταγραφή, υπολογισμός και τεκμηρίωση όλων των διαθέσιμων εκτάσεων που θα μπορούσαν να αποτελέσουν την βάση υπολογισμού.
- Βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της ΚΓΠ, (πιο πράσινη ΚΑΠ) μέσω υποχρεωτικής πρόσθετης περιβαλλοντικής ενίσχυσης για μέτρα που εφαρμόζονται στο σύνολο της επικράτειας της ΕΕ. Αυτά θα μπορούσαν να λάβουν τη μορφή απλών, γενικευμένων, μη συμβατικών ετήσιων περιβαλλοντικών ενεργειών, πέραν των βασικών κανόνων της πολλαπλής συμμόρφωσης όπως ο μόνιμος βοσκότοπος, η φυτοκάλυψη, η αμειψισπορά και η αγρανάπαυση. Οι πρόσθετες ενισχύσεις, αν και δεν έχει διευκρινισθεί προς το παρόν, μάλλον θα αφορούν κοινές δράσεις και προϋποθέσεις για το σύνολο των χωρών.
- Προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης της γεωργίας στις περιοχές με ειδικά φυσικά μειονεκτήματα παρέχοντας μια πρόσθετη εισοδηματική στήριξη των αγροτών στις περιοχές αυτές, συμπληρωματικά προς τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης.
- Προκειμένου να ληφθούν υπόψη συγκεκριμένα προβλήματα σε ορισμένες περιοχές όπου οι ειδικοί τύποι γεωργίας θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικοί για την οικονομία ή την κοινωνία η εθελοντική συνδεδεμένη στήριξη, μπορεί να εξακολουθεί να χορηγείται, εντός

σαφώς καθορισμένων ορίων (από παρακρατήματα των άμεσων εισοδηματικών ενισχύσεων)επιλογή ανάλογη με το άρθρο 68.

- **Ένα απλό ειδικό καθεστώς στήριξης για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας** των μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων των αγροτικών περιοχών θα μπορούσε να μετριάσει τα προβλήματα και να ενισχύσει τη ζωτικότητα αυτών των αγροτικών περιοχών με τη στήριξη των μικρών παραγωγών, διασφαλίζοντας ένα ελάχιστο επίπεδο των άμεσων πληρωμών.

Μέτρα αγοράς

Από τη δημόσια συζήτηση για το μέλλον της ΚΑΠ προέκυψε ευρεία συναίνεση για τη διατήρηση του συνολικού προσανατολισμού της αγοράς της ΚΑΠ, **διατηρώντας παράλληλα και τη γενική δομή των εργαλείων διαχείρισης της αγοράς.**

Η κρίση της αγοράς γαλακτοκομικών προϊόντων το 2009 υπογράμμισε το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν **οι υφιστάμενοι μηχανισμοί** για τη στήριξη της αγοράς σε περιόδους κρίσης.

Ωστόσο, ορισμένες ειδικές προσαρμογές φαίνονται αναγκαίες, κυρίως στον εξορθολογισμό και την απλούστευση των μέσων που είναι σήμερα σε ισχύ, καθώς και στην εισαγωγή νέων στοιχείων πολιτικής όσον αφορά τη λειτουργία της τροφικής αλυσίδας.

Οι πιθανές προσαρμογές μπορεί να περιλαμβάνουν την παράταση της περιόδου παρέμβασης, τη χρήση των ρητρών διασφάλισης και την ιδιωτική αποθεματοποίηση άλλων προϊόντων, καθώς και άλλα μέτρα για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και τη βελτίωση των ελέγχων.

Καταργούνται οι ποσοτώσεις γάλακτος από το 2015 όπως έχει αποφασισθεί.

Οι πολιτικές για την ποιότητα και την προώθηση θα απλουστευθούν και ενισχυθούν.

Διαχείριση κινδύνου

Πέραν του υφιστάμενου καθεστώτος διαχείρισης κινδύνου, πρέπει να υπάρξουν και άλλα εργαλεία για να δρουν πιο αποτελεσματικά ως προς την ανασφάλεια του γεωργικού εισοδήματος, είτε αυτή προέρχεται από απώλεια παραγωγής, είτε από κρίσεις αγοράς, ώστε να μειώνουν την επίδραση του ρίσκου παραγωγής και να συμβάλουν στη σταθερότητα του γεωργικού εισοδήματος.

Πιθανά εργαλεία για το μέλλον:

- Διεύρυνση των υπάρχοντων σχημάτων (κάλυψη περισσότερων παραμέτρων ακόμα και εισοδήματος, αποτελεσματικότητα, περισσότερο ευέλικτους κανόνες)
- Εργαλείο σταθεροποίησης εισοδήματος το οποίο θα αποζημιώνει γεωργούς για σημαντική απώλεια εισοδήματος.

Πρόκειται για την εισαγωγή ενός νέου εργαλείου σταθεροποίησης εισοδήματος (IST) το οποίο θα αποζημιώνει γεωργούς για σημαντική απώλεια εισοδήματος.

Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι θα ενεργοποιείται για απώλειες εισοδήματος μεγαλύτερες του 30% και θα καλύπτει το 70% της απώλειας πράγμα που είναι συμβατό με τους κανόνες του πράσινου κουτιού του ΠΟΕ.

Το εργαλείο αυτό θα είναι προαιρετικό τόσο σε επίπεδο Κ-Μ, όσο και σε επίπεδο παραγωγού, θα είναι συμβατό με τα εθνικά συστήματα ασφάλισης, θα ανήκει στο 2^ο πυλώνα - καθώς το εν λόγω μέτρο είναι πολυετές και συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα - και άρα θα είναι συγχρηματοδοτούμενο. Η απώλεια του εισοδήματος θα υπολογίζεται σε σχέση με το μέσο εισόδημα της τελευταίας τριετίας.

Η εφαρμογή του μέτρου απαιτεί μεγάλη συγκέντρωση λεπτομερών λογιστικών στοιχείων από τις εκμεταλλεύσεις και ένα διοικητικό σύστημα αξιόπιστο και αποτελεσματικό.

Αγροτική Ανάπτυξη

Η πολιτική για την αγροτική ανάπτυξη αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ΚΑΠ και μέχρι σήμερα συμβάλλει στην ενίσχυση της βιωσιμότητας του

γεωργικού τομέα της ΕΕ και των αγροτικών περιοχών οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά.

Υπάρχουν πολλοί που υποστηρίζουν ότι η πολιτική για την Αγροτική Ανάπτυξη πρέπει να συνεχίσει να ενσωματώνει πλήρως τους περιορισμούς της αλλαγής του περιβάλλοντος και του κλίματος και να συμβάλει στην ανταγωνιστικότητα της γεωργίας, στην αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων και στην ισορροπημένη περιφερειακή ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών σε όλη την ΕΕ.

Θα ενισχυθεί η συνοχή μεταξύ της αγροτικής ανάπτυξης και άλλων πολιτικών και θα προβλεφθεί ένα κοινό πλαίσιο στρατηγικής με τα άλλα διαρθρωτικά Ταμεία της ΕΕ (Περιφερειακό, Συνοχής)

Όσον αφορά στην κατανομή της στήριξης για την αγροτική ανάπτυξη μεταξύ των κ-μ, η χρήση αντικειμενικών κριτηρίων πρέπει να θεωρείται απαραίτητη .

Τρεις γενικότερες πολιτικές επιλογές (σενάρια) που περιλαμβάνουν τους κύριους προσανατολισμούς της δημόσιας συζήτησης παρουσιάζονται στην Ανακοίνωση ως ένδειξη πιθανών λύσεων οι οποίες πρέπει να αναλυθούν πριν ληφθούν οι τελικές αποφάσεις:

1. Ενισχυμένο status Quo: Η επιλογή αυτή βασίζεται στην καλή λειτουργία των διαφόρων μέτρων της ΚΑΠ **και επικεντρώνεται σε περιορισμένες βελτιώσεις όπως, μεγαλύτερη ισότητα στην κατανομή των άμεσων ενισχύσεων μεταξύ των κρατών μελών.**

Η επιλογή αυτή εξασφαλίζει συνοχή με την τρέχουσα ΚΑΠ και διευκολύνει τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό για τις επιχειρήσεις κατά μήκος της τροφικής αλυσίδας.

2. Περισσότερο ισόρροπη, στοχευμένη και βιώσιμη στήριξη: Μια εναλλακτική πρόταση θα ήταν **να γίνουν σημαντικές αλλαγές πολιτικής με την ευκαιρία της μεταρρύθμισης, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι θα καταστεί πιο βιώσιμη και ότι θα υπάρξει ισορροπία μεταξύ των διαφόρων πολιτικών στόχων .** Αυτό μπορεί να γίνει μέσα από πιο στοχοθετημένα μέτρα που και θα ήταν περισσότερο κατανοητά στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο προσανατολισμός αυτός θα ήταν ο καταλληλότερος για την αντιμετώπιση των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών προκλήσεων.

Επιπλέον, θα γίνεται αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων του προϋπολογισμού λόγω της βελτίωσης των στόχων και μείωση του διοικητικού κόστους.

3. Κατάργηση των μέτρων ρύθμισης των αγορών και της εισοδηματικής στήριξης. Ριζικότερη μεταρρύθμιση με σταδιακή κατάργηση των σημερινών άμεσων ενισχύσεων και τα περισσότερων μέτρων αγοράς, που εστιάζει αποκλειστικά στο περιβάλλον και στην κλιματική αλλαγή.

Όμως αυτή η εναλλακτική λύση θα μπορούσε να οδηγήσει σε σημαντική μείωση των επιπέδων παραγωγής, της προσόδου των γεωργικών εκμεταλλεύσεων καθώς και του αριθμού των γεωργών στους πλέον ευάλωτους τομείς και περιοχές, με εγκατάλειψη της γης και εντατικοποίηση της παραγωγής σε άλλες περιοχές, με σοβαρές δυνητικές περιβαλλοντικές και κοινωνικές συνέπειες.

Η επιλογή αυτή θα συνεπαγόταν επομένως ανισορροπία μεταξύ της οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής διάστασης της ΚΑΠ.

Τα δημοσιονομικά της ΚΑΠ

Εδώ και περισσότερα από πενήντα χρόνια, η Κοινή Γεωργική Πολιτική (ΚΓΠ) αποτελεί τη σημαντικότερη κοινή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γι' αυτό και απορροφούσε ανέκαθεν ένα σημαντικό τμήμα του κοινοτικού προϋπολογισμού (μέχρι και 75% έως την δεκαετία του '80), αν και τα τελευταία χρόνια, το ποσοστό αυτό μειώνεται σταθερά και μέχρι το 2013 θα φθάσει το 35% των πόρων του κοινοτικού προϋπολογισμού.

Το ανώτατο όριο των πόρων του κοινοτικού προϋπολογισμού σαν ποσοστό στο συνολικό κοινοτικό εισόδημα αυξήθηκε αρχικά από 1% σε 1,24% και έφθασε με τις αποφάσεις του Συμβουλίου Κορυφής τον Οκτώβρη του 2005 στο 0,99%.

Με την Agenda 2000 θεσπίστηκαν για πρώτη φορά ανώτατα δημοσιονομικά όρια και με την μεταρρύθμιση του 2003 υιοθετήθηκε νέα δημοσιονομική πειθαρχία κατά την οποία οι δαπάνες του Πυλώνα Ι εάν υπερβούν το ανώτατο όριο θα τύχουν οριζόντιας μείωσης.

Στην ανακοίνωση της ΕΕ δεν γίνεται καμία αναφορά για τον προϋπολογισμό της ΕΕ ο οποίος είναι καθοριστικός για το μέλλον της ΚΑΠ παρ' ότι οι συζητήσεις, είναι άμεσα συνδεδεμένες με τις μελλοντικές δημοσιονομικές προοπτικές (2014-2020) της Ε.Ε. Η τάση που επικρατεί και που έντονα συζητείται είναι ότι οδηγούμαστε σε αναδιανομή και προσαρμογή προς το μέσο κοινοτικό όρο.

Απέναντι στο θέμα αυτό, η θέση της χώρας μας είναι σταθερή. Στηρίζουμε μια ισχυρή κοινή αγροτική πολιτική, συνεπή στις αρχές της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης, δημοσιονομικά αλώβητη ώστε να ανταποκρίνεται στις σημερινές προκλήσεις, φιλική προς το περιβάλλον και περισσότερο πράσινη, με σαφή προσανατολισμό στην παραγωγή τροφίμων και δημοσίων αγαθών και τη διασύνδεση με την αγορά προστατεύοντας τους γεωργούς από τις διακυμάνσεις.

Άρρηκτα συνδεδεμένη με την επιτυχία αυτής της προσπάθειας θεωρούμε την εξασφάλιση επαρκών χρηματοδοτικών πόρων ενόψει και των συζητήσεων για τις δημοσιονομικές προοπτικές. Κρίνεται, ως απαραίτητη προϋπόθεση η διατήρηση των σημερινών επιπέδων ή και αύξηση του ύψους της χρηματοδότησης της ΚΑΠ αν και στην ανακοίνωση δεν γίνεται καμία αναφορά στη δημοσιονομική πτυχή. Αντίθετα, διαφαίνεται πιθανή μείωση του προϋπολογισμού της ΚΑΠ η οποία είναι αμφόβολο αν θα επιτρέψει την επίτευξη των στόχων που επικαλείται η ίδια η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της με ορίζοντα το 2020.

Είναι λοιπόν μια καλή ευκαιρία να εξετάσουμε την αναδιανομή και την κατανομή των πόρων με πιο αποτελεσματικά, πιο αναπτυξιακά και με πιο δίκαια κριτήρια.

Η επιλογή των κριτηρίων είναι αναγκαία για να στηρίξουμε τις διεκδικήσεις μας και τα κριτήρια που θα μπορούσαμε να επιλέξουμε είναι η αγοραστική δύναμη, η οικονομική ανάπτυξη, το κατά κεφαλήν εισόδημα, το γεωργικό εισόδημα, η προστιθέμενη αξία της γεωργίας, η γεωργική επιφάνεια, η απασχόληση στη γεωργία, οι μικρές εκμεταλλεύσεις,

οι εκτάσεις των λιγότερο ευνοημένων περιοχών και άλλα κριτήρια όπως π.χ το κόστος μίσθωσης των γαιών ή το κόστος παραγωγής.

Σε κάθε περίπτωση η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική που φιλοδοξούμε να διαμορφωθεί με ορίζοντα το 2020, θα πρέπει:

- να διασφαλίζει την επιβίωση του αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο συνδράμοντας κυρίως τους ασθενέστερους και μειονεκτικούς γεωργούς,
- να διασφαλίζει την διατροφική ασφάλεια των Ευρωπαίων πολιτών,
- να αντιμετωπίζει τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και των περιβαλλοντικών προβλημάτων,
- να στηρίζει την παροχή δημοσίων αγαθών από τους γεωργούς,
- να επικουρεί τη διατήρηση των αγροτικών τοπίων καθώς και της πολιτιστικής κληρονομιάς και παράδοσης,
- να δημιουργεί τις αναπτυξιακές προϋποθέσεις για την ύπαιθρο, με διακριτούς πυλώνες οι οποίοι θα έχουν σαφή προσανατολισμό, συμπληρωματικότητα και δημοσιονομική ισορροπία και
- να αποτελεί θεμέλιο για την επικερδή λειτουργία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, προστατεύοντας τους παράλληλα από την αχαλίνωτη μερικές φορές λειτουργία των αγορών.

Προκειμένου να αντιμετωπίσουμε όλες αυτές τις προκλήσεις που είναι καθοριστικές για το μέλλον της γεωργίας στο πλαίσιο της διαπραγμάτευσης που έχουμε μπροστά μας θα πρέπει να παλέψουμε για να εξασφαλίσουμε:

- Δικαιότερη κατανομή των ενισχύσεων και
- Επάρκεια πόρων για να υλοποιηθούν οι στόχοι της ΚΑΠ και να αντιμετωπισθούν οι προκλήσεις του μέλλοντος,

διότι, σύμφωνα και με τον Επίτροπο Γεωργίας, **"Η κοινή αγροτική πολιτική αφορά το σύνολο της κοινωνίας, όχι μόνο τους αγρότες.**

Η ΚΑΠ είναι αναγκαία για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι αναφορές στο παρελθόν μας επιτρέπουν να δούμε το μέλλον χωρίς διαφορές μεταξύ των κ-μ. Στηρίζουμε την Αγροτική πολιτική και η στήριξη πρέπει να είναι πιο απλοποιημένη, πιο ευέλικτη και περισσότερο νόμιμη καθότι η ευρωπαϊκή γεωργία συνδέεται άμεσα με θέματα όπως η ασφάλεια των

τροφίμων, αλλά και η προστασία του φυσικού τοπίου, η απασχόληση, το περιβάλλον, η κλιματική αλλαγή.... **Για τους λόγους αυτούς η δημόσια στήριξη πρέπει να κατανέμεται πιο σωστά και δίκαια και να είναι εμφανείς στους φορολογούμενους οι λόγοι για τους οποίους χορηγείται».**

Διατυπώσεις προβληματισμού για την εφαρμογή της μελλοντικής ΚΑΠ στη χώρα μας.

1. Άμεσες Πλήρωμές

• Ανακατανομή

Η χώρα μας υποστηρίζει την ύπαρξη ενός ισχυρού πρώτου πυλώνα διότι χωρίς στήριξη της παραγωγικής δραστηριότητας δεν υπάρχει μέλλον για τη γεωργία και την ύπαιθρο.

Πιστεύουμε ότι δεν πρέπει να υπάρξουν αποδιοργανωτικές αλλαγές με σωρευτικές οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες από την κατανομή των κονδυλίων.

Η τάση που φαίνεται να επικρατεί στη διανομή των ενισχύσεων μεταξύ των ΚΜ, είναι η προσπάθεια προσέγγισης του μέσου όρου για όλη την Ε.Ε.

Είναι μάλλον βέβαιο ότι στη διαδρομή θα υπάρξουν απώλειες για την χώρα μας, αφού σε κάθε περίπτωση ο ελληνικός μέσος όρος της αξίας των δικαιωμάτων βρίσκεται πάνω από τον μέσο κοινοτικό όρο. Έτσι, οποιαδήποτε κίνηση προς το μέσο κοινοτικό όρο θα σημαίνει αυτόματα και ανάλογες απώλειες.

Ένα πρώτο σημαντικό σημείο περιορισμού αυτών των απωλειών είναι να υπολογιστεί ο μέσος όρος στη βάση της επιλέξιμης έκτασης και όχι στη βάση της συνολικά χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης (δικαιώματα)).

Ο κοινοτικός μέσος όρος αν χρησιμοποιηθεί η χρησιμοποιούμενη γεωργική έκταση είναι 249,4 €/εκτάριο, ενώ ο ελληνικός μέσος όρος είναι υπερδιπλάσιος και φτάνει στα 525 €/εκτάριο. Στην περίπτωση όμως που χρησιμοποιηθεί η επιλέξιμη έκταση, ο κοινοτικός μέσος όρος είναι 271,6

€/εκτάριο και ο ελληνικός 384,4 €/εκτάριο, άρα είναι το 141% του κοινοτικού .

Από τις μέχρι τώρα συζητήσεις διαφαίνεται ότι η Ε.Επιτροπή συγκλίνει προς τη χρήση της επιλέξιμης έκτασης και τα στοιχεία που θα χρησιμοποιηθούν είναι τα στοιχεία της Eurostat και κάποια τα οποία βρίσκονται στο σύστημα IACS και είναι κοινοποιήσιμα.

Το θέμα αυτό αναμένεται να ξεκαθαρίσει με τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων της μελέτης αντικτύπου της ΕΕ.

Ένα δεύτερο σημαντικό σημείο είναι το πως θα κινηθούμε προς τον κοινοτικό μέσο όρο, αφού, τονίζεται σαφώς στην ανακοίνωση της ΕΕ αλλά και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 17^{ης} Μαρτίου 2011 ότι το Συμβούλιο «ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΕΙ την ανάγκη για δικαιότερη κατανομή της άμεσης εισοδηματικής στήριξης μεταξύ των κρατών μελών, αποσυνδέοντάς την σταδιακά από τις αναφορές στο παρελθόν και λαμβάνοντας υπόψη το γενικότερο πλαίσιο του μελλοντικού προϋπολογισμού της ΕΕ» και αφού θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την κατανομή των ενισχύσεων, οι διαφοροποιήσεις στις οικονομικές και φυσικές συνθήκες στη γεωργία της Ένωσης αποκλείοντας έτσι την εφαρμογή του flat rate.

Ένας αντικειμενικός και δίκαιος τρόπος προσέγγισης του μέσου κοινοτικού όρου σύμφωνα και με τις θέσεις των κ-μ στις συζητήσεις που έγιναν σε τεχνικό επίπεδο στις Ομάδες εργασίας είναι η χρήση αντικειμενικών κριτηρίων για την κατανομή που θα απεικονίζουν τις διαφορετικές οικονομικές και φυσικές συνθήκες σε όλη την ΕΕ, αποφεύγοντας τις στρεβλώσεις και τις σημαντικές μεταβολές οι οποίες μπορεί να δημιουργήσουν κλυδωνισμούς και ανατροπές στον αγροτικό κόσμο.

Στον καθορισμό του δημοσιονομικού φακέλου πρέπει να ληφθούν υπόψη κριτήρια όπως η απασχόληση στη γεωργία, η συμμετοχή της γεωργίας στο ΑΕΠ, το ποσοστό της αξίας της γεωργικής παραγωγής στο ΑΕΠ, ο συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων και το μέσο μέγεθος της γεωργικής εκμετάλλευσης, η μέση ενίσχυση ανά εκμετάλλευση, καθώς επίσης να ληφθεί υπόψη και το υφιστάμενο επίπεδο ενισχύσεων ως βάση υπολογισμού για να αποφευχθούν έντονες δημοσιονομικές διαφοροποιήσεις εντός των

κρατών –μελών οι οποίες μπορεί να προκαλέσουν κοινωνικά και αναπτυξιακά προβλήματα ιδίως στις χώρες με σημαντικές απώλειες .

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να υπάρξει ικανή μεταβατική περίοδος προσαρμογής, για να μπορέσουν οι διοικήσεις και ο αγροτικός κόσμος να αφομοιώσουν προδευτικά χωρίς αναταράξεις τις όποιες αλλαγές επέλθουν, μέσα σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα.

Ένας δεύτερος τρόπος προσέγγισης του μέσου κοινοτικού όρου προβλέπει τον καθορισμό δύο κατώφλιων, ενός μικρότερου και ενός μεγαλύτερου από τον κοινοτικό μέσο όρο. Όλες οι χώρες με μέσο όρο κάτω από το χαμηλό κατώφλι θα «ανεβούν» στο κατώφλι αυτό. Τα χρήματα που απαιτούνται θα πληρωθούν από τις χώρες που είναι πάνω από το υψηλό κατώφλι.

Όσον αφορά την αρχιτεκτονική δομή της ΚΑΠ τα θέματα διαμορφώνονται ως εξής:

- **Βασική υποχρεωτική εισοδηματική στήριξη.**

Η νέα αυτή δομή θα περιλαμβάνει μια βασική συνιστώσα (βασική ελάχιστη ενίσχυση) η οποία θα είναι κοινή σε κάθε περιφέρεια ή σε επίπεδο χώρας, όπως αυτή θα οριστεί σε κάθε Κ-Μ. Δηλαδή, πιο απλά, οι γεωργοί μιας περιφέρειας θα λάβουν την ίδια βασική ενίσχυση ανεξάρτητα της καλλιέργειας την οποία διατηρούν, του κόστους αυτής, της ενίσχυσης που έπαιρναν με την τρέχουσα Κ.Α.Π κ.λ.π. Αυτό σημαίνει ότι θα υπάρξει μεταφορά πόρων όχι μόνο μεταξύ των δικαιούχων γεωργών αλλά και μεταξύ τομέων οι οποίοι για διάφορους λόγους επιδοτούνταν με υψηλές επιδοτήσεις σε τομείς που είχαν χαμηλότερη ενίσχυση εντός της ίδιας περιφέρειας.

Κρίνεται θετικά η **διατήρηση μίας βασικής άμεσης εισοδηματικής ενίσχυσης**. Η ενίσχυση αυτή, θα πρέπει να είναι συνδεδεμένη με την πολλαπλή συμμόρφωση ώστε να διασφαλίζει ένα επίπεδο παροχής δημοσιών αγαθών και ταυτόχρονα να νομιμοποιεί την ύπαρξή της στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- **Ανώτατο όριο (capping).**

Στο κείμενο της ανακοίνωσης προβλέπεται η εισαγωγή ενός ανώτατου ορίου στις άμεσες ενισχύσεις. Η χώρα μας κρίνει θετικά την εισαγωγή ενός τέτοιου ορίου, δεδομένου ότι η νέα ΚΑΠ στοχεύει να είναι δικαιότερη,

αποδοτικότερη και περισσότερο αξιόπιστη. Είναι δικαιότερο η δημόσια χρηματοδότηση να στηρίζει τις μικρές και μεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις για να καθίστανται περισσότερο βιώσιμες παρά να ευνοεί την συσσώρευση πλούτου στις μεγάλες εκμεταλλεύσεις που έχουν τη δυνατότητα να σταθούν από μόνες τους ανταγωνιστικά στη διεθνή αγορά. Ενάντια στην εφαρμογή του ανώτατου ορίου τάσσονται οι περισσότερες χώρες και στην προσπάθειά της η Ε. Επιτροπή να στηρίξει το μέτρο αυτό τόνισε ότι το ανώτατο όριο νομιμοποιεί την καταβολή των ενισχύσεων στον γεωργικό τομέα. Με δεδομένη όμως την αντίθεση σχεδόν του συνόλου των αντιπροσωπειών μάλλον μικρά περιθώρια διαπραγμάτευσης μένουν. Δεν διευκρινίστηκε για το τι θα γίνει με τους πόρους που αντιστοιχούν.

- **Πράσινη συνιστώσα (οικολογικός συντελεστής).**

Η εισαγωγή περιβαλλοντικών κριτηρίων στον υπολογισμό του τελικού ύψους των άμεσων ενισχύσεων είναι πλέον απαραίτητη.

Η βασική ενίσχυση θα συμπληρώνεται από μια «πράσινη» ενίσχυση για επιπλέον δεσμεύσεις περιβαλλοντικού χαρακτήρα τις οποίες θα αναλαμβάνει ο γεωργός και η εφαρμογή των ενισχύσεων αυτών θα είναι υποχρεωτική για τα Κ-Μ.

Αναμφίβολα η εφαρμογή των μέτρων αυτών εισάγει πρόσθετο διοικητικό και ελεγκτικό άχθος για τις διοικήσεις και πρόσθετες απαιτήσεις για τους γεωργούς των οποίων η θέση καθίσταται περισσότερο δυσχερής σε σχέση με το διεθνή ανταγωνισμό.

- **Ενίσχυση σε περιοχές με φυσικά μειονεκτήματα**

Από τις συζητήσεις φαίνεται ότι οι ενισχύσεις αυτές θα αφορούν στους αγρότες των **ορεινών, απομακρυσμένων, νησιωτικών περιοχών και των περιοχών με φυσικά μειονεκτήματα (L.F.A)** οι οποίες είναι λιγότερο ανταγωνιστικές και η γεωργία θα εγκαταλειφθεί αν δεν αντιμετωπιστούν ευνοϊκότερα, καθώς και τις περιοχές Natura ή τις περιοχές Υψηλού Φυσικού Κάλους, χωρίς να έχει διευκρινιστεί επαρκώς. Η ενίσχυση στον Α' πυλώνα θα είναι υποχρεωτική για τα Κ-Μ και θα είναι συμπληρωματική της

βοήθειας στο Β' Πυλώνα. Πάντως ο ορισμός των περιοχών αυτών θα είναι κοινός και για τον Α' και για τον Β' Πυλώνα. Η εφαρμογή του μέτρου θα επιφέρει πρόσθετο διοικητικό βάρος και πολυπλοκότητα στην εφαρμογή του.

- **Μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις**

Είμαστε θετικοί στην στήριξη των μικρών εκτατικών εκμεταλλεύσεων διότι πιστεύουμε ότι δικαιούνται μια ευνοϊκότερη μεταχείριση για να παραμείνουν βιώσιμες. Θεωρούμε λοιπόν σημαντική ανάγκη τη χορήγηση πρόσθετης στήριξης σε εκμεταλλεύσεις των οποίων το μέγεθος, εκταρικά, είναι κάτω από ένα ορισμένο όριο.

Από την Ε. Επιτροπή τονίστηκε ότι στόχος της ενίσχυσης των μικρών γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι να βοηθηθούν ως προς την αναδιάρθρωσή τους και να γίνουν περισσότερο ανταγωνιστικές. Η εφαρμογή του μέτρου θα είναι μάλλον προαιρετική ωστόσο θα δοθεί ευελιξία στα Κ-Μ για τον ορισμό αυτών των εκμεταλλεύσεων για να συνεκτιμηθούν οι ιδιαιτερότητες των κ-μ.

Σημειώνεται ότι ορισμός αυτών των εκμεταλλεύσεων πιθανόν να βασιστεί σε οικονομικά κριτήρια όπως η Ευρωπαϊκή Μονάδα Μεγέθους (European Size Unit) και όχι μόνο στο κριτήριο της έκτασής τους.

- **Συνδεδεμένη στήριξη**

Το μέτρο αφορά στη διατήρηση εθελοντικής συνδεδεμένης στήριξης και μπορεί να εφαρμόζεται σε κάποιες περιφέρειες ή και σε κάποιους τομείς προκειμένου να αντιμετωπισθούν συγκεκριμένες δυσκολίες (εφαρμογή του αρθ. 68 του Καν (ΕΕ)73/2009) . Πρόθεση της ΕΕ είναι να περιορίσει τις συνδεδεμένες ενισχύσεις το πολύ στην υφιστάμενη κατάσταση και όχι παραπάνω. Μάλιστα σε μια πρώτη φάση πρότεινε να την περιορίσει στην κτηνοτροφία αλλά σύμφωνα και με πρόταση ορισμένων χωρών θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν και άλλοι τομείς με διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του ισχύοντος Άρθρου 68.

Οριζόντια Θέματα

- **Ενεργοί αγρότες**

Η έννοια του ενεργού αγρότη εισήχθη από την Ε. Επιτροπή για την καλύτερη στόχευση των ενισχύσεων, παρόλα αυτά, κρίνεται ιδιαίτερα δύσκολο να βρεθεί ένας ενιαίος ορισμός που θα ισχύει σε όλα τα ΚΜ.

Σημαντικό είναι το θέμα της θέσπισης κριτηρίων για τους ενεργούς αγρότες. Ενεργός αγρότης, πρέπει να θεωρείται, εκείνος που συμμετέχει στην παραγωγική διαδικασία, που παράγει και συνεισφέρει στην οικονομία και στην κοινωνία, δίνοντας προστιθέμενη αξία στις όποιες ενισχύσεις εισπράττει καθώς επίσης και αυτός ο οποίος διατηρεί την γη του σε καλή γεωργική κατάσταση .

- **Πολλαπλή συμμόρφωση**

Η πρόθεση της Ε. Επιτροπής είναι να προχωρήσει σε απλούστευση των υποχρεώσεων του καθεστώτος της πολλαπλής συμμόρφωσης μέσω της διάκρισης και επιλογής προϋποθέσεων και προδιαγραφών που θα εφαρμόζονται εύκολα χωρίς μεγάλο διοικητικό κόστος. Θα πρέπει επίσης να απλοποιηθούν οι κώδικες ορθής γεωργικής πρακτικής για την καλλίτερη πρακτική εφαρμογή τους . Καλό θα ήταν βέβαια λόγω της πολυπλοκότητας των διατάξεων να υπάρξουν συγκεκριμένες προτάσεις που θα διευκολύνουν τόσο τις διοικήσεις όσο και τους αγρότες .

- **Εθνικό περιθώριο για την ευελιξία**

Πρέπει να προβλέπεται ευελιξία σε εθνικό επίπεδο για την εφαρμογή του νέου μοντέλου. Μέσα στο πλαίσιο του δημοσιονομικού φακέλου το ΚΜ πρέπει να έχει την δυνατότητα να προσαρμόζει το νέο μοντέλο στους παραγωγικούς του στόχους ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι διαφοροποιήσεις στην γεωργία, σε εθνικό επίπεδο, χωρίς βέβαια να νοθεύεται ο ενιαίος χαρακτήρας των άμεσων ενισχύσεων της ΚΑΠ. Πρέπει επίσης να υπάρξει μεταβατική περίοδος εφαρμογής για την σταδιακή ενσωμάτωση του νέου καθεστώτος και στο θέμα αυτό η Επιτροπή φάνηκε να συμφωνεί ότι υπάρχει ανάγκη μεταβατικής περιόδου θα εξαρτηθεί όμως πόση θα είναι η διάρκεια της.

2. Μέτρα Αγοράς

Εργαλεία διαχείρισης κινδύνων

Η Επιτροπή για την αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων σκοπεύει να διατηρήσει τους μηχανισμούς της αγοράς με εξορθολογισμό και απλουστευση των υφιστάμενων εργαλείων και εισαγωγή νέων στοιχείων πολιτικής όσον αφορά στην λειτουργία της αλυσίδας παραγωγής τροφίμων.

Για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σήμερα σχετικά με την αστάθεια των τιμών των γεωργικών προϊόντων, τη μείωση των αγροτικών εισοδημάτων και τους έντονους κλυδωνισμούς της αγοράς, πρέπει να εξασφαλιστούν τα κατάλληλα εργαλεία ρύθμισης των αγορών στο 1ο πυλώνα της ΚΑΠ μετά το 2013 και η επαρκής χρηματοδότησή τους, για την σταθεροποίηση της κοινοτικής αγοράς και την αποτελεσματική προστασία του γεωργικού εισοδήματος. Ένα ταμείο πρόληψης και διαχείρισης κρίσεων, ένας αποτελεσματικός μηχανισμός παρέμβασης και αποθεματοποίησης σε περιόδους παρατεταμένης πτώσης των τιμών, ρήτρες διασφάλισης από εισαγωγές στις ίδιες περιόδους είναι μέτρα που η συμπερίληψή τους στον 1^ο πυλώνα της ΚΑΠ, κρίνεται απαραίτητη.

3. Αγροτική Ανάπτυξη

Η πολιτική για την αγροτική ανάπτυξη, ως αναπόσπαστο τμήμα της ΚΑΠ, ενισχύει την βιωσιμότητα του αγροτικού τομέα και των αγροτικών περιοχών από οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής πλευράς.

Οι στόχοι της μελλοντικής πολιτικής Αγροτικής Ανάπτυξης περιλαμβάνονται στους κεντρικούς στόχους της ΚΑΠ (ανταγωνιστικότητα της γεωργίας, βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων και ισόρροπη εδαφική ανάπτυξη). Η Επιτροπή αναγνώρισε ως θέματα-κλειδιά για την εφαρμογή της πολιτικής για την Αγροτική Ανάπτυξη τα ακόλουθα:

- Περιβάλλον, κλιματική αλλαγή και καινοτομία
- Καλύτερη συνοχή με άλλες πολιτικές της Ε.Ε.
- Πιο αποτελεσματικούς μηχανισμούς υλοποίησης
- Διαχείριση κινδύνων
- Ενδυνάμωση και απλοποίηση πολιτικών ποιότητας και προώθησης

- Αναθεώρηση κριτηρίων κατανομής πόρων

Στηρίζουμε την αναγκαιότητα του 2^{ου} Πυλώνα καθώς και την ενίσχυση του προϋπολογισμού του για να ενσωματώσει τις περιβαλλοντικές και κλιματικές προκλήσεις. Σε καμία περίπτωση όμως δεν συμφωνούμε με την αποδυνάμωση του 1^{ου} Πυλώνα και μεταφορά πόρων στον 2^ο Πυλώνα καθότι είναι συμπληρωματικοί και δεν πρέπει να λειτουργούν ανταγωνιστικά.

Η κατανομή της στήριξης στον Πυλώνα 2 πρέπει να γίνει με αντικειμενικά κριτήρια όπως αναφέρεται και στην ανακοίνωση της ΕΕ.

Ως προς το συσχετισμό της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης με τις ευρωπαϊκές πολιτικές για τη συνοχή και την περιφερειακή ανάπτυξη, οι σημερινοί άξονες για την ποιότητα ζωής και την ενίσχυση της οικονομικής διαφοροποίησης στην ύπαιθρο αλλά και η σημερινή προσέγγιση Leader, πρέπει να παραμείνουν κομμάτι της ΚΑΠ, καθώς η μεταφορά τους στο ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης θα αποδυναμώσει τις αγροτικές περιοχές και θα μειώσει την αποτελεσματικότητα της ευρωπαϊκής αγροτικής πολιτικής, που κερδίζει δύναμη και συνεκτικότητα από την συνέργια των δύο πυλώνων της. Οι γενικότερες αναπτυξιακές υποδομές στην ύπαιθρο ανήκουν στη δράση των υπόλοιπων ευρωπαϊκών διαρθρωτικών πολιτικών, με τις οποίες θα πρέπει να υπάρχει συνέργια στο στρατηγικό σχεδιασμό.

Ως προς το περιεχόμενο των ίδιων των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης, η εφαρμογή μέτρων του 2ου πυλώνα δίνει το πλεονέκτημα στο Κράτος-Μέλος να εξειδικεύσει τις πολιτικές του προτεραιότητες. Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης θα πρέπει να παίξει σημαντικό ρόλο, συμπληρώνοντας τη διαδικασία αναμόρφωσης της ΚΑΠ και την προσαρμογή της ευρωπαϊκής γεωργίας, επιτρέποντας στα Κράτη-Μέλη να επιλέξουν, τον καταλληλότερο συνδυασμό μέσα από μια παλέτα μέτρων και προτεραιοτήτων, τα οποία θα ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα και θα βελτιώνουν το περιβάλλον και την ποιότητα ζωής στις αγροτικές περιοχές, υλοποιώντας την στρατηγική τους. Τα μέτρα που θα εφαρμοσθούν θα πρέπει να εμφανίζουν τη μεγαλύτερη δυνατή αποτελεσματικότητα, ανά επενδύόμενο Ευρώ κοινοτικής και εθνικής συμμετοχής.

Στις 28.02.2011 και 07.03.2011 έγινε πολιτική συζήτηση επί σχεδίου συμπερασμάτων της Προεδρίας. **Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή** θεωρεί ότι τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου είναι πολύ σημαντικά διότι μέσα από αυτά καθορίζεται η πολιτική που θα ακολουθήσει το Συμβούλιο αναφορικά με την μελλοντική Κοινή Αγροτική Πολιτική και εκτιμά ότι το προσχέδιο των Συμπερασμάτων είναι σε γενικές γραμμές ισορροπημένο.

Το Συμβούλιο Υπουργών που έλαβε χώρα στις 17.03.2011 υιοθέτησε τα συμπεράσματα της Ουγγρικής Προεδρίας τα οποία υποστηρίχθηκαν από μεγάλο αριθμό κρατών μελών.

(Μάρτιος 2011)

Πολυξένη Πολύζου